

Noi ne vom duce de aici mai devreme sau mai târziu, dar, dacă reușim să lăsăm urmașilor cât mai multe cărți sfinte, le lăsăm o zestre de mare valoare pentru ei și pentru cei care vor veni după ei.

Protos. Nicodim Măndiță

Difuzare:

EDITURA
AGAPIS

Str. Mențiunii Nr. 7, Sector 2, București
Tel./Fax: 021-2410673
Mobil: 0733-580008
editura.agapis@gmail.com

Cărțile pot fi comandate online la adresa
www.edituraagapis.ro
sau de la librăria Editurii Agapis,
din strada Mențiunii Nr. 7, Sector 2, București
unde puteți beneficia de **oferte speciale**.

Tipărit la **NEKTARIOS** Botoșani
www.nektarios.ro
Mobil: 0733-580001

Protos. Nicodim Măndiță / *Cele zece porunci
explicate pe înțelesul tuturor* – VOLUMUL I
ISBN general: 978-973-8440-91-3
ISBN vol. I: 978-973-8440-92-0

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
Nicodim Măndiță, ieromonah

Cele 10 porunci explicate pe înțelesul tuturor /
protos. Nicodim Măndiță. - București: Agapis, 2014-
10 vol.

ISBN 978-973-8440-91-3

Vol. 1. : Porunca 1. - 2014. - ISBN 978-973-8440-92-0

241.6

Protos. Nicodim Măndiță

CELE ZECE PORUNCI

explicate pe înțelesul tuturor

PORUNCA I:

*„Eu sunt Domnul Dumnezeuul tău,
să nu ai alți dumnezei afară de Mine“*

Editura AGAPIS • 2014

Cuvânt înainte.....	5
Introducere	7
Explicarea Decalogului.....	13
Porunca I	16
OMULE, IUBEȘTE PE DUMNEZEU MAI PRESUS DE ORICE.....	18
CEI CE CONTESTĂ MIJLOCIREA SFINȚILOR PE LÂNGĂ DUMNEZEU, SE AFLĂ ÎN MARE RĂTĂCIRE	21
NIMENI NU VA FI DISPUS SĂ PĂZEASCĂ PORUNCA ÎNTÂIA DE NU VA CREDE ÎN DUMNEZEU	23
CE ÎNCREDINȚARE TREBUIE SĂ AVEM DESPRE TAINA SFINTEI TREIMI?.....	25
ÎNSUȘIRILE LUI DUMNEZEU, CELE DUPĂ PERSOANE, ȘI CELE CARE ȚIN DE FIINȚA SA	27
ATOTPUTERNICUL DUMNEZEU CREAȚĂ LUMEA SPIRITUALĂ ȘI LUMEA MATERIALĂ	30
GREȘEALA PRIMILOR OAMENI.....	34
PEDEPSIREA PĂCATULUI ȘI FĂGĂDUIREA UNUI RĂSCUMPĂRĂTOR.....	35
OMENIREA PÂNĂ LA POTOP	38
POTOPUL.....	39
TURNUL BABEL.....	41
MÂNTUITORUL NOSTRU IISUS HRISTOS.....	42
DUMNEZEU: TATĂL, FIUL ȘI DUHUL SFÂNT A(U) CREAT LUMEA.....	43
DUMNEZEU S-A DESCOPERIT OAMENILOR ALEȘI AI SĂI.....	46
DUMNEZEU ESTE CREATORUL LUMII	48
DUMNEZEU ESTE DUH	50
DUMNEZEU ESTE NEVĂZUT	51
DUMNEZEU NU POATE FI CUPRINS DE MINTEA OMENEASCĂ.....	52
DUMNEZEU ESTE VEȘNIC.....	53
DUMNEZEU ESTE NESCHIMBĂTOR	54
DUMNEZEU ESTE ATOTPREZENT	55
DUMNEZEU ESTE ATOTȘTIUTOR.....	57
DUMNEZEU ESTE ATOTÎNȚELEPT.....	58
DUMNEZEU ESTE ATOTBUN ȘI LE FACE PE TOATE BUNE FOARTE	60
DUMNEZEU ESTE ATOTMILOSTIV.....	62
DUMNEZEU ESTE ADEVĂRUL ABSOLUT	64
DUMNEZEU ESTE ATOTDREPT.....	66
GLASUL CONȘTIINȚEI.....	68
DREPTATEA DIVINĂ URMĂREȘTE ȘI PEDEPSEȘTE PE VINOVAȚI.....	71

DUMNEZEU ESTE ATOTSFÂNT	75
DUMNEZEU ESTE DRAGOSTE	77
DUMNEZEU ESTE DESĂVÂRȘIT	83
DUMNEZEU SE CUNOAȘTE DIN CREATURILE LUI	84
DUMNEZEU EXISTĂ.....	85
DUMNEZEU ESTE ATOTLUCRĂTOR	89
EXISTENȚA LUI DUMNEZEU SE VEDE DIN CREATURILE SALE.....	91
DUMNEZEU ESTE SALVAREA ȘI OCROTIREA NOASTRĂ.....	95
DUMNEZEU ASCULTĂ PE CEI CARE I SE ROAGĂ ÎN DUH ȘI ADEVĂR.....	97
PENTRU CE VIAȚA OMENEASCĂ ESTE ÎMPESTRITĂ? DUMNEZEU NE DĂ SENIN ȘI FURTUNI, BUCURII ȘI DURERI SPRE FOLOSUL NOSTRU	102
DUMNEZEU ÎNȚELEPTEȘTE ORBII	105
DUMNEZEU TĂMĂDUIEȘTE PE CEI BOLNAVI ȘI PE CEI RĂNIȚI.....	108
DUMNEZEU POARTĂ GRIJĂ DE NOI	111
DUMNEZEU NE APĂRĂ DE VRĂJMAȘI	114
UNDE LOCUIEȘTE DUMNEZEU?.....	117
DUMNEZEU, JUDECĂTOR ȘI RĂSPĂLĂTITOR AL OMULUI	121
JUDECĂȚILE LUI DUMNEZEU SUNT NEPĂTRUNSE DE MINTEA NOASTRĂ....	124
DUMNEZEU NU SE LASĂ BATJOCORIT.....	128
DUMNEZEU NE-A DĂRUIT VIAȚA ȘI EL ARE DREPTUL DE A HOTĂRÎ, CÂND SĂ NE-O CEARĂ.....	131
NERECUNOȘȚINȚA CĂTRE DUMNEZEU ÎI PRĂBUȘEȘTE PE OAMENI.....	135
CUNOAȘTEREA LUI DUMNEZEU	137
NECUNOAȘTEREA LUI DUMNEZEU	138
SĂ NE OSTENIM A-L CUNOAȘTE PE MÂNTUITORUL.....	139
MÂNTUITORUL NE DĂ ADEVĂRATA PACE	140
MÂNTUITORUL NI SE ARATĂ ÎN TIMPUL SUFERINȚELOR	141
BINECUVÂNTĂRILE DUMNEZEIEȘTI SE DOBÂNDESC PRIN RUGĂCIUNI.....	143
DUMNEZEU ÎMPARTE DARURILE SALE OAMENILOR.....	144
DUMNEZEU NU PĂRĂȘTE NICIODATĂ PE CEI CE NĂDĂJDUIESC ÎN EL.....	145
DUMNEZEU ESTE APROAPE DE NOI, PRECUM SUNTEM ȘI NOI FAȚĂ DE EL.....	147
DUMNEZEU ÎNVIE TRUPURILE DIN MORMÂNT ȘI DĂ VIAȚĂ SUFLETELOR MOARTE ÎN PĂCATE.....	148
SĂ VIEȚUIM ÎN DUMNEZEU ȘI DUMNEZEU VA LOCUI ÎN NOI.....	149
TRĂIND ÎN LUME, LUMEA SĂ NU FIE ÎN NOI, CI HRISTOS; CA SĂ FIM VII.....	150
DUMNEZEU PRIMEȘTE PE CEI CARE SE ÎNTORC CU CREDINȚĂ, ORICÂT DE PĂCĂTOȘI AR FI	154
APOSTAZIA	156
APOSTAZIA CLERICULUI.....	157
APOSTAZIA MONAHULUI.....	159

APOSTAZIA MIREANULUI	161
APOSTATUL LA NEVOIE RECUNOAȘTE CĂ EXISTĂ DUMNEZEU	166
CEI CE TĂGĂDUIESC EXISTENȚA LUI DUMNEZEU	
SE COBOARĂ ÎN RÂNDUL NECUVÂNTĂTOARELOR	169
APOSTAȚII SE ÎNCURCĂ MAI RĂU DECÂT COPIII ÎN CUNOȘTINȚELE LOR SUPERFICIALE.....	171
MOARTEA CUMPLITĂ A UNOR PĂGÂNI ȘI APOSTAȚI NOTORII.....	173
APOSTATUL NAPOLEON I S-A VĂZUT SILIT	
A RECUNOAȘTE DUMNEZEIREA LUI HRISTOS.....	177
CREȘTINII CE SE RUȘINEAZĂ DE HRISTOS, VOR CĂDEA ȘI EI ÎN RUȘINE VEȘNICĂ	180
CAUZELE ÎNDOIELII ÎN CREDINȚA ÎNTR-UNUL DUMNEZEU	
ȘI URMĂRILE EI	181
CUI DĂRUIM NOI IUBIREA, LUI DUMNEZEU	
SAU EULUI NOSTRU, LUMII ȘI DIAVOLULUI?.....	184
ÎNDOIALA FAȚĂ DE ADEVĂRURILE DE CREDINȚĂ	
ATRAG PEDEAPSA LUI DUMNEZEU.....	189
ACCEPTAREA UNOR ÎNVĂȚĂTURI ERETICE, DUC LA APOSTAZIE	190
CEI CE SE UNESC CU SCHISMATICII ȘI ERETICII	
ȘI MERG LA BISERICILE LOR, SE PRIMEJDUIESC	193
CREȘTINII ORTODOCȘI TREBUIE SĂ SE FEREASCĂ DE CÂNTECELE, CĂRȚILE ȘI ÎNVĂȚĂTURILE SECTARILOR ȘI DE A-I PRIMI ÎN CASĂ.....	197
UN CREȘTIN ORTODOX NU POATE PRĂZNUI CU SCHISMATICI, ERETICI SAU SECTARI, SAU SĂ PRIMEASCĂ DARURI DE LA EI.....	198
CE ESTE CĂSĂTORIA MIXTĂ ȘI DACĂ ESTE PERMISĂ?.....	204
CE DOVEDIM CÂND NE RUȘINĂM DE RUGĂCIUNE ȘI ÎN CÂTE FELURI	
NECINȘTIM SFÂNȚA CRUCE?.....	205
DE CE NOI ORTODOCȘII NE RUGĂM	
CU FAȚA ÎNDREPTATĂ SPRE RĂSĂRIT?.....	209
NU TOATE RELIGIILE SUNT BUNE.....	211
ERETICII SE DEDAU LA CRIME,	
CÂND SE VEDEAU ÎNVINȘI DE IERARHII ORTODOCȘI	213
OMULE! IUBEȘTE PE DUMNEZEU MAI PRESUS DE ORICE.....	216
DESPRE „DOGMA“ NECLINTITĂ: „DUMNEZEU ESTE DRAGOSTE“ (DE PĂRINTELE RAFAIL NOICA)	218

Porunca I

Poruncile lui Dumnezeu sunt zece; dar în ele se mai cuprind și alte lucruri. Poruncile Vechiului Testament, care priveau ceremoniile și tainele și preînchipuiau faptele lui Hristos, toate acelea au încetat și, după cum umbra se retrage când sosește adevărul, tot așa au trecut și ele, și creștinii nu au îndatorirea să le împlinească. Dar acele porunci care privesc păzirea dragostei către Dumnezeu și către aproapele, nu numai că trebuie să fie ținute de creștini, dar cu încă și mai deplină amănunțime și desăvârșire decât au fost ținute de israeliții legii celei vechi, fiindcă noi am fost părtași la mai multe faceri de bine din partea lui Dumnezeu și fără asemuire cu ei am primit harul Sfântului Duh prin Domnul nostru Iisus Hristos. Pentru aceasta trebuie să prisosească faptele noastre bune față de faptele iudeilor, după cum s-a spus: „*De nu va prisosi dreptatea voastră mai mult decât a cărturarilor și a fariseilor, nu veți intra în Împărăția cerurilor*“ (Mt. 5, 20). La fel: „*Ați auzit că s-a zis celor de demult: să nu ucizi, iar cine va ucide, vrednic va fi de osândă. Eu însă vă spun vouă că oricine se mânie pe fratele său, vrednic va fi de osândă; și cine va zice fratelui său: netrebnicule, vrednic va fi de judecata sinedriului, iar cine va zice: nebunule, vrednic va fi de gheena focului*“ (Mt. 5, 21-22). La fel grăiește, în același loc, și despre alte porunci. Așadar, toate poruncile care privesc dragostea către Dumnezeu și către aproapele trebuie ținute, fiindcă de aceste două porunci atârnă toată Legea și proorocii, cum spune Domnul: „*Să iubești pe Domnul Dumnezeul tău, cu toată inima ta, cu tot sufletul tău și cu tot cugetul tău. Aceasta este marea și întâia poruncă. Iar a doua, la fel cu aceasta: Să iubești pe aproapele tău ca pe tine însuși în aceste două porunci se cuprind toată Legea și proorocii*“ (Mt. 22, 40).

Aceste două porunci sunt obștești și de căpetenie; pe ele se întemeiază toate celelalte. De aceea, aceste zece se împart în două

table: În cea dintâi sunt înfățișate acelea care ne cer să păzim dragostea către Dumnezeu; iar într-a doua, cele care ne învață în ce chip să ținem dragostea pentru aproapele. Așadar, Hristos, prin aceste două porunci, întărește și încredințează pe toate celelalte zece. Iar despre această lege spune: „*Mai lesne e să treacă cerul și pământul decât să cadă din Lege o frântură de slovă*“ (Lc. 16, 17).

Cea dintâi poruncă din prima tablă este aceasta: „*Eu sunt Domnul Dumnezeul tău, Care te-a scos din pământul Egiptului și din casa robiei. Să nu ai alți dumnezei afară de Mine*“ (Ieș. 20, 2)! În această dintâi poruncă, Domnul Dumnezeu încredințează omului însăși cunoștința Sa ca să-L cunoască, pentru că în acest scop l-a făcut pe om cu judecată, ca să-L cunoască drept Domnul și Făcătorul său și să-L slăvească. Dar n-a început de la facerea lumii, să spună: Eu sunt Dumnezeu care a făcut lumea, ci: Eu sunt Dumnezeul tău care te-am scos din pământul Egiptului, fiindcă, pentru iudei, aceasta era mai potrivit: să înceapă să le pună lege de la un fapt nou și minunat, care atunci le stătea în fața ochilor. Ca de aici să cunoască mai limpede și mai bine iubirea de oameni a lui Dumnezeu, ca să-L slăvească mai cu râvnă și numai pe El să-L slujească. Cu toate acestea, într-un alt loc, mărturisește astfel despre Sine, zicând: „*Eu am făcut pământul și omul de pe el. Eu l-am zidit. Eu cu mâinile am întins cerurile și la toată oștire lor Eu îi dau poruncă*“ (Is. 45, 12). Și, ceva mai sus: „*Eu sunt Domnul și nimeni altul afară de Mine nu este Dumnezeu*“ (Is. 45, 5). La această poruncă mai mult sunt îndatorați creștinii decât iudeii, fiindcă mai multă slobozenie ni s-a dat, de către Domnul și Dumnezeul nostru, nouă creștinilor, decât iudeilor, precum grăiește Apostolul: „*El ne-a scos de sub puterea întunericului și ne-a strămutat în împărăția Fiului iubirii Sale. Întru Care avem răscumpărarea prin sângele Lui, adică iertarea păcatelor*“ (Col. 1, 13). În partea a doua, această poruncă oprește pe Israel să se închine la alt Dumnezeu, sau să slujească la altul, fără numai singurului Dumnezeu. Așadar în această poruncă se cuprinde slava cea dinăuntru și din inimă către Dumnezeu, care se naște fiindcă mintea omenească îl cunoaște.

Împotriva acestei porunci săvârșesc păcat de moarte mai întâi toți cei ce nu cunosc nici un Dumnezeu, după cum spune

Psalmistul: „Zis-a cel nebun întru inima sa: „Nu este Dumnezeu“ (Ps. 52, 1). Apoi păcătuiesc, în al doilea rând, cei care își fac lor mulți dumnezei, cărora le dau slavă și închinăciune ca Dumnezeului celui adevărat, cum făceau grecii cei vechi. În al treilea rând, păcătuiesc față de această poruncă cei ce se dau pe ei înșiși diavolului, precum vrăjitorii și cei ce se folosesc de faptele lor, cum sunt cei ce poartă baiere și scrisuri. În al patrulea rând, cei ce țin la erezii și cred în ele, deopotrivă și cei care, când sunt bolnavi, folosesc descîntecele babelor și se țin și de alte credințe deșarte. În al cincilea rând, cei ce văd prevestiri în toate lucrurile. În al șaselea rând, cei ce nu cred, după dreapta credință, într-un singur Dumnezeu după fire, în trei persoane. În al șaptelea, cei ce se încred mai mult în prevederea lor decât în harul și pronia lui Dumnezeu; sau în înțelepciunea și iscusința lor, sau în bărbăția și mulțimea și puterea prietenilor lor. În al optulea rând, cei ce se iubesc mai mult pe dânșii și bunurile trecătoare, și celelalte lucruri, decât pe Dumnezeu. Și – într-un cuvânt – față de această poruncă, cine, în orice chip, își face un dumnezeu din altceva, în care își pune toată nădejdea și credința sa (Mărt. Ort. part. III, pag. 163-166).

Omule, iubește pe Dumnezeu mai presus de orice

Lumina lumii, Hristos Iisus, Mântuitorul nostru, odinioară a fost întrebat de un legiuitor al legii vechi: „Învățătorule, care poruncă e mai mare în lege?“ Atunci El a răspuns: „Să iubești pe Domnul Dumnezeuul tău, din toată inima ta și din tot sufletul tău și din toate puterile tale. Aceasta este întâia și cea mai mare poruncă. Iar a doua, asemenea acesteia este: Să iubești pe aproapele tău ca însuși pe tine“.

Doctorul legii vechi auzind, a admirat pe Mântuitorul, zicând: „Bine, Învățătorule! Adevărat ai zis că Unul este Dumnezeu și nu este altul afară de Dânsul. Și a-L iubi pe El din toată inima, din tot cugetul, din tot sufletul și din toată tăria, și a iubi pe aproapele ca pe tine, mai mult este decât toate prinoasele și jertfele“ (Mt. 22, 35-39; Mc. 12, 23-38).

Porunca dragostei de Dumnezeu este săpată cu litere neșterse în marea carte a întregii lumi cerești și pământești, în marea carte

a naturii, în înțelegerea, în mintea și în inima omului. Porunca dragostei se află scrisă pe fiecare pagină a Vechiului și Noului Testament și în toate Tainele Sfintei noastre Credințe Creștine Ortodoxe. De la Raiul pământesc până sus pe Muntele Sinai, de la Sinai până la peștera Betleemului, de la iesle până la Cruce, de la Jertfa Divină pironită pe Crucea de deasupra creștetului pleșuv al Golgotei, până la Altarele Bisericilor Creștine Ortodoxe, totul răsună: „Să iubești pe Domnul Dumnezeuul tău din toată inima ta și din tot sufletul tău și din toate puterile tale“. Aceasta e porunca cea mai mare a tuturor vremurilor, condițiilor și stărilor din lume. Aceasta-i cea mai mare și mai folositoare poruncă din toate câte ni le-a dat Dumnezeu, și care ni se cere imperios a o împlini.

Porunca cea mai mare și mai de căpetenie a dragostei de Dumnezeu, e scrisă pe cer cu litere de lumină și de foc, pe pământ, în toate minunile naturii: soarele care răspândește în tot locul lumina și căldura sa, luna cu luceferii și stelele care luminează noaptea, împreună cu tot frumosul cer; aerul, izvoarele, râurile, fluviile și mările cu nenumăratele specii de viețuitoare ce locuiesc în apele lor; pământul cu florile, ierburile, pomii, copacii cu fructele lor și mulțimea speciilor de viețuitoare de pe el, îi șoptesc omului minunat, îndemnându-l să iubească pe Ziditorul lor, arătându-i tainic că El le-a creat și înmulțit pentru trebuința, plăcerea și folosul omului. Toate făpturile, de la cel mai umil firicel de iarbă până la falnicii stejari, brazi și cedri ai pădurilor seculare: de la minusculele zburătoare până la păsările uriașe: de la viermișorii invizibili, care abia se pot vedea cu microscopul, până la animalele cele mai uriașe: elefantul, hipopotamul, foca, balena, etc., de la bobul de nisip și de praf, pe care-l călcăm cu picioarele, până la nenumărata mulțime a uriașilor sori, care se învârtesc cu o repeziciune și precizie uimitoare, în nemărginitul spațiu, toate făpturile minunate din univers vestesc și laudă mărirea lui Dumnezeu zicând: „Oamenilor! Iubiți pe Acela, a Cărui bunătate și putere nemărginită ne-a zidit pentru tine!“

Porunca aceasta a iubirii a săpat-o Dumnezeu adânc în ființa și în inima omului creat după Chipul și Asemănarea Sa.

Mintea omenească ne zice adeseori să iubim pe părinții noștri, pe fiii noștri, pe prietenii noștri, pe cunoscuți și necunoscuți, pe

aproapele și patria, până la sacrificiu. Într-adevăr, în adâncul inimii noastre e sădită o iubire foarte mare, de adevăr, frumos, plăcut, desăvârșit sau perfect. Însă adevărul, bunătatea, frumusețea, desăvârșirea este însuși Dumnezeu. Adevărul căutat și descoperit de oameni în științele omenești, perfecțiunile ce lucesc cu mai multă, ori cu mai puțină strălucire în fapte, sunt o răsfângere a adevărului veșnic, a frumuseții și a bunătății nemărginite a Dumnezeirii. Inima omului, care simte trebuința de a iubi și a fi iubit, de ar câștiga orice din lumea aceasta, totuși, într-însa rămâne un mare gol.

Omul adeseori caută fericirea sa în avere, dar aceasta îi răspunde: „Nu sunt eu fericirea ta o, omule!” Oamenii caută fericirea lor în bogății, în desfătările pământești, în plăcerile lumești, în renume, în slavă, în onoruri, în ranguri înalte, în putere, în felurite îndestulări... dar acestea toate le răspund fiecare în parte: „Nu suntem noi fericirea voastră o, oamenilor!”

Solomon, împăratul cel mai bogat și mai desfătat al israeliților, a cărui știință, înțelepciune, slavă, renume, plăceri trupești și toate strălucirile omenești, formau coroana sa, făcând experiență prin gustarea din toate până la săturare, și neaflând adevărata fericire, s-a văzut silit a striga: „Deșertăciunea deșertăciunilor, toate sunt deșertăciune”. Aceasta o adevărește și Sfânta Biserică, zicând: „Toate sunt deșertăciuni cele omenești”...

Omul de ar câștiga toată averea unui bogat, averea unei comuni, un oraș, un județ, o țară cât de mare, ba chiar și toată lumea aceasta, totuși, în inima lui mai rămâne un mare gol. Inima omului e numai cât pumnul de mică, dar ea e așa de minunat creată de Dumnezeu, că nu se poate umple cu nimic din lumea aceasta. De ar câștiga omul toată lumea, în inima lui totuși rămâne un mare și nemărginit gol. Inima omului nu se poate umple decât cu Creatorul ei, de aceea, pentru a deveni fericiți, să iubim mai presus de orice pe Dumnezeu și pe aproapele nostru ca pe noi înșine.

„Cel ce iubește pe tată sau pe mamă, mai mult decât pe Mine, nu este Mie vrednic. Cel ce iubește pe fiu sau pe fiică, mai mult decât pe Mine, nu este Mie vrednic... Chiar și sufletul său dacă-și iubește cineva, mai mult decât pe Mine, nu poate fi ucenic al Meu...” (Mt. 10, 37; Lc. 14, 26-27) [Spicuiuri din Ogl. Duh. vol. 2, pag. 54-56, Ed. Agapis 2008, de Protos. N. Măndiță].

Cei ce contestă mijlocirea Sfinților pe lângă Dumnezeu, se află în mare rătăcire

Chemăm în ajutor mijlocirea Sfinților pe lângă Dumnezeu, ca Cei să se roage pentru noi. Și îi chemăm nu ca pe niște dumnezei, ci ca pe prietenii Lui, Căruia Îi slujesc și pe Care Îl slăvesc în cântări și I se închină. Și avem nevoie de ajutorul lor, nu pentru că ne-ar ajuta ei cu însăși puterea lor, ci pentru că cer pentru noi, prin soliile lor, harul lui Dumnezeu. Fiindcă și Sfânta Scriptură ne învață să cerem de la sfinții care sunt încă în viață mijlociri și rugăciuni către Dumnezeu, cum a făcut Apostolul Pavel, când a spus: „Dar vă îndemn, fraților, pentru Domnul nostru Iisus Hristos și pentru iubirea Duhului Sfânt, ca împreună cu mine să luptați în rugăciuni către Dumnezeu pentru mine” (Rom. 15, 30). Iar, într-altă parte: „Care nădăjduim că încă ne va mai izbăvi, ajutându-ne și voi cu rugăciunea pentru noi, încât darul acesta făcut nouă, prin rugăciunea multora, să ne fie prilej de mulțumire adusă de către mulți pentru noi” (2 Cor. 1, 10). Și, iarăși, acesta se ruga lui Dumnezeu pentru alții: „Totdeauna, în toate rugăciunile mele, mă rog pentru voi cu bucurie” (Filip. 1, 4). Din aceste mărturii, de două lucruri luăm cunoștință: întâi, că Sfinții, câtă vreme trăiesc în lumea aceasta, cer de la alții rugăciuni și mijlociri pe lângă Dumnezeu. Apoi, că se roagă și mijlocesc unii pentru alții, nu numai fiecare în parte, dar și laolaltă, pe față, cum ne încredințează Scriptura când spune: „Deci Petru era păzit în temniță și se făcea neconținut rugăciune către Dumnezeu pentru el, de către Biserică” (F. Ap. 12, 5). Așadar, cu atât mai mult sfinții aceștia se roagă lui Dumnezeu pentru noi după ce au murit, dat fiind că nimic nu-i mai împiedică, chiar dacă cer răzbunare împotriva nelegiuitorilor, cum găsește Scriptura: „Am văzut, sub jertfelnic, sufletele celor înjunghiați pentru cuvântul lui Dumnezeu și pentru mărturia pe care au dat-o și strigau cu glas mare și ziceau: Până când, Stăpâne Sfinte și adevărate, nu vei judeca și nu vei răzbuna sîngele nostru, față de cei ce locuiesc pe pământ?” Cu mult mai vârtos se vor ruga pentru frații lor, mai ales pentru aceia care au nevoie de ajutorul lor

Înaintea lui Dumnezeu, cum învață Scriptura când spune: „Și cei douăzeci și patru de bătrâni, care șed înaintea lui Dumnezeu pe scaunele lor, au căzut cu fețele la pământ și s-au închinat lui Dumnezeu, zicând: *Mulțumim Ție, Doamne Dumnezeule Atotțitorule*“ (Apoc. 11, 16-17) și mai jos: „*Să răsplătești pe robii Tăi, pe prooroci și pe sfinți și pe cei ce se tem de numele Tău, pe cei mici și pe cei mari*“ (Apoc. 11, 18).

Dar va spune cineva: aceia nu știu, nici nu înțeleg rugăciunile noastre. Acestuia îi răspundem: Chiar dacă ei nu știu, nici nu aud, prin ei înșiși, rugăciunile noastre, cu toate acestea, prin descoperirea și harul dumnezeiesc, cu care Dumnezeu i-a dăruit din belșug, ei și cunosc, și aud așa cum Elisei a știut ce făcea sluga lui pe drum. Și iarăși, toți Sfinții cunosc și aud, prin dumnezeiască descoperire, nevoile celor ce-i roagă pe dâșii. Încă și pe Îngeri îi rugăm să mijlocească pentru noi înaintea lui Dumnezeu, prin ocrotirile lor, fiindcă ei aduc înaintea măreției lui Dumnezeu rugăciunile și milosteniile și toate faptele bune ale oamenilor. Iar Sfinții, după moarte, sunt ca Îngerii și pot, atunci, să cunoască nevoile noastre și să asculte rugăciunile noastre și să mijlocească pentru noi. De aci este vădit că nu ne împotrivim poruncii lui Dumnezeu când ne rugăm Sfinților. Care Sfinți, stând înaintea măreției lui Dumnezeu ca niște slugi credincioase, mijlocesc pentru noi pe lângă singur Adevăratul Dumnezeu. Ba, dacă nesocotim mijlocirea Sfinților, supărăm cel mai mult măreția dumnezeiască, fiindcă nu cinstim pe cei care o slujesc cu bunăcredință.

Punând capăt învățaturii despre această poruncă, poftim pe fiecare creștin dreptcredincios să țină seama de aceste două lucruri: Mai întâi că, prin rugăciunile pe care le facem Sfinților, nu se frânge, nici nu se nimicește puterea și tăria pouncii decalogului, nici nu ne împotrivim înțelesului ei. Fiindcă cinstirea care se dă sfinților se îndreaptă și străbate până la măreția lui Dumnezeu, Căruia Sfinții I-au bineplăcut prin credința și prin viața vrednică pe care au trăit-o. Așadar, pe drept cuvânt îi cinstim pe Sfinții lui Dumnezeu, potrivit cu Scriptura care spune: „*Eu am cinstit foarte pe prietenii Tăi, Dumnezeule*“ (Ps. 138, 17). Și printr-înșii cerem ajutorul de la Dumnezeu, așa cum Dumnezeu a poruncit prietenilor lui Iov să pună pe însuși Iov, sluga Sa credincioasă, să

aducă jertfă pentru ei și să se roage pentru dâșii, ca să le ierte lor păcatul, pentru vrednicia lui. Apoi, că această poruncă împiedică pe oameni să se închine făpturii cu plecăciunea închinării (cuvinte lui Dumnezeu). Iar noi nu-i cinstim pe Sfinții lui Dumnezeu cu închinăciune, ci îi rugăm ca pe frați ai noștri și prieteni ai lui Dumnezeu, ca să ceară ajutorul dumnezeiesc pentru noi, frații lor, și să mijlocească pentru noi pe lângă Domnul, ceea ce nu se împotrivesc poruncii decalogului. Fiindcă, după cum israeliții nu au greșit când l-au rugat pe Moise să mijlocească pentru ei pe lângă Dumnezeu, tot așa nici noi nu păcătuim rugându-ne Sfinților, pentru ajutor și mijlocire (*Mărt. Ort. part. III, pag. 166-169*).

Nimeni nu va fi dispus să păzească porunca întâia de nu va crede în Dumnezeu

Mai întâi de toate trebuie să învățăm definiția credinței celei adevărate care ne poate conduce la cunoașterea lui Dumnezeu și la împlinirea poruncilor Lui, spre a moșteni viața veșnică. Credința este (după fericitul Pavel): „*încredințarea celor nădăjduite, dovedirea lucrurilor celor nevăzute. Prin ea cei din vechime au dat buna lor mărturie*“ (Evr. 11, 1). Sau, în așa chip: Credința ortodoxă, sobornicească și apostolească este să credem din inimă și din gură să mărturisim un Dumnezeu, în trei ipostase, după învățătura aceluiși Pavel, care spune: „*căci cu inima se crede spre dreptate, iar cu gura se mărturisește spre mântuire*“ (Rom. 10, 10). Pe lângă aceasta, creștinul ortodox trebuie să socotească drept lucru adevărat și neîndoios că toate articolele de credință ale Bisericii sobornicești și ortodoxe ne sunt lăsate de Domnul nostru Iisus Hristos în Biserică, prin mijlocirea apostolilor Săi, iar sinoadele ecumenice le-au tâlcuit și le-au cumpănit. Și să creadă într-însele, după cum poruncește Apostolul, când grăiește: „*Deci, dar, fraților, stați neclintiți și țineți predaniile pe care le-ați învățat, fie prin cuvânt, fie prin epistola noastră*“ (2 Tes. 2, 15). Iar, într-alt loc: „*Fraților, vă laud că în toate vă aduceți aminte de mine și țineți predaniile precum vi le-am dat*“ (1 Cor. 11, 2). Din aceste cuvinte este vădit că articolele credinței au întărirea și dovada că sunt, parte din Sfânta Scriptură, parte din predania bisericească și din învățătura

soboarelor Sfinților Părinți. Care lucru făcându-l învederat, Sfințitul Dionisie astfel grăiește: „Căci temeiul ierarhiei noastre sunt cuvintele dumnezeieștii predanii; prea cinstite cuvinte le numim, câte ni s-au încredințat de sfinții noștri învățători, de Dumnezeu Insuflați, în scrierile lor sfinte și în cărțile lor teologice, dar și cele în care povățuitorii noștri au fost călăuziți de bărbații sfințiți, printr-o învățătură de taină, nematerială și apropiată cumva de ierarhia cerească, de la cuget la cuget, prin mijlocirea cuvântului trupesc, dar nematerial, adică nescris“ (P.G. 3, 376). Învățăturile noastre sunt, deci, de două feluri. Pe unele le mijlocește scrierea: cele care se cuprind în cărțile teologice ale Sfintei Scripturi, iar altele sunt învățăturile lăsate prin viu grai de către apostoli și acestea s-au tâlcut de către soboare și de sfinții părinți; și pe acestea două se întemeiază credința. Și nu se cuvine să fie închisă doar în ascunzișul inimii, ci să se și vestească cu gura și să se mărturisească, fără teamă și fără șovăire, după cum spune și sfințitul Psalmist: „Crezut-am, pentru aceasta am grăit“ (Ps. 115, 1). Și noi: credem, pentru aceasta și grăim.

Articolele de credință sobornicească și ortodoxă sunt douăsprezece, potrivit cu Simbolul celui dintâi Sinod de la Niceea și al celui de al doilea, de la Constantinopol, în care, în așa chip s-au înfățișat toate câte țin de credința noastră, încât nu se cade să credem nici mai multe, nici mai puține, nici în alt chip, decât cum au înțeles acei părinți. Numai că, unele din aceste articole sunt desluite și se înțeleg de la sine, și altele cuprind într-însele lucruri tainice, și de la acestea capătă înțeles și celelalte.

Cel dintâi articol al credinței este: „Cred într-Unul Dumnezeu Tatăl, atotțiitorul, făcătorul Cerului și al pământului, văzutelelor tuturor și nevăzutelelor“. Acest articol al credinței cuprinde două învățături. Întâi, să creadă cineva și să mărturisească, cum că este un Dumnezeu, în Treime proslăvit, și că în dumnezeire Tatăl este începutul și rădăcina Fiului și a Duhului Sfânt. În al doilea rând învață că Însuși Dumnezeu cel în Treime a făcut din neființă toate cele văzute și nevăzute, după cum Psalmistul, mărturisind, grăiește: „Că El a zis și s-au făcut, că El a poruncit și s-au zidit“ (Ps. 148, 5).

Ce încredințare trebuie să avem despre taina Sfintei Treimi?

Trebuie să credem că este un Dumnezeu, întru Sfânta Treime, potrivit cu Scriptura, care spune: „Un Dumnezeu și Tatăl tuturor, Care este peste toate și prin toate și întru toți“ (Ef. 4, 6). Care, ca Unul ce este bun și prea bun, cu toate că este întru Sine desăvârșit și slăvit, cu toate acestea a făcut dintru neființă lumea, pentru ca și alte ființe să se împărtășească din bunătatea Sa. Dar ce anume este Dumnezeu în ființa Sa, aceasta este cu neputință să se știe de vreo făptură, nu numai văzută, dar și nevăzută, adică nici de înșiși îngerii, fiindcă nu este defel vreo asemănare între ziditor și zidire. Și prin urmare: „Este de ajuns pentru cucernicia [noastră] (după cum mărturisește Chiril al Ierusalimului) să știm că avem un Dumnezeu, Dumnezeu Care este și este în veci, pururi asemenea și același cu El însuși, afară de Care nu este alt Dumnezeu“ (P.G. 33, 548). După cum grăiește însuși Dumnezeu, prin prorocul Său: „Eu (sunt Dumnezeu) Cel dintâi și Cel de pe urmă și nu este alt dumnezeu afară de Mine“ (Is. 44, 7). Iar Moise, către poporul israelit, cu îndemn astfel grăiește: „Ascultă, Israele, Domnul Dumnezeuul nostru este singurul Domn“ (Deut. 6, 4).

Dumnezeu este Unul în fire și ființă, dar în trei chipuri, după cum este limpede din învățătura Mântuitorului nostru Însuși, Care a spus apostolilor Săi: „Mergând, învățați toate neamurile, botezându-le în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh“ (Mt. 28, 19). Din aceste cuvinte se vede că într-o singură dumnezeire sunt trei persoane, Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt. Tată, Care mai înainte de veci naște pe Fiul din însăși ființa Sa și purcede pe Sfântul Duh; Fiu, născut din Tatăl, înainte de veci, de o ființă cu El; Duh Sfânt, înainte de veci purcezând din Tatăl, de o ființă cu Tatăl și cu Fiul. Tâlcuind aceasta, dumnezeiescul Damaschin grăiește astfel: „Fiul și Duhul Sfânt îl arată pe Tatăl ca singura obârșie“ (P.G. 94, 829). Și, într-alt loc, același spune: „Fiul este din Tatăl, prin mijlocirea nașterii; Duhul Sfânt și El este din Tatăl, dar nu prin mijlocirea nașterii, ci prin purcedere“ (P.G. 94, 821). Și Grigorie Teologul,